

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН”

виносить: в Австрії:
 на цілий рік 24 К
 на пів року 12 К
 на четвер року 6 К
 на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
 силкою 7 долярів або 14 рублів;
 з висилкою дівчи в тижні 6 до-
 лярів або 12 рублів; з висилкою
 що суботи 5 долярів або 10 руб.
 Поздовжне число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-сусільний днівник.

Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возмеш милости і віри не возмеш,
 бо русе ми серце і віра руска". — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Молодіж на роботі.

В нашій часописі і в інших можна було сего літа прочитати вістки, що старша молодіж середніх шкіл наймає ся до роботи в полі, при будовах і т. п., і так заробляє на житті. До тих вісток можна би додати ще й ту, яку ми дістали з Бережан, що там і на фільтарку працювали в полі жидівські студенти (бо поесор жид) і в цегольні в занятіх кільканайдачі учеників, самих Поляків, бо властитель Поляк, і они за $9\frac{1}{2}$ годин денної роботи заробляють від 1 К¹20 с до 1 К 80 с, се залежить від роботи. Прямо там між іншими, вже від початку вакансії двох синів професора місцевої гімназії при будові цегольні. Возять землю, копають рови, товчуть каміні і т. п., взагалі роблять те, що й кождий звичайний робітник. Сонце осмалило їх так, що виглядають, як мурини.

У Львові ми знаємо, що тут у богато школах учать ремесла, слюсарства, столярства, оправи книжок, жіночих робіт і т. п. Подекуди в краю се також заведено. Крім того треба памятати, що гімнастичні і спортивні товариства дуже в Галичині розширилися, а між шкільною молодежю сильно розвивається пласт (скавт), розумна організація обчислена на фізичні і могальні виховання молодежі. Взагалі видно, передовсім у польській молодежі, новий напрям, на котрий годить ся звернути увагу.

Коли у Львові перед кількома роками один чи двох наших студентів висили цеглу при будові, змілосерділо ся зараз над ними одно з наших товариств і взяло їх за писарів. Чи заплатило їм більше, як за ношене

цегли, чи дало їм легкую роботу — то значить, що за ню була менша відповідь, як за цеглу, нам не відомо. Однак у товариствах була бесіда, що, мовляв, студент університету є ве на те, щоби висили цеглу, і дійсним робітникам відбирає хліб. Се правда, кобі він лише мав свій хліб і відповідний заробок.

В Америці буває так, що богато студентів на час ферій наймає ся за кельнерів по купелевих місцях і т. — і так заробляє собі на час науки. А про те, що там дуже цінить „власну поміч” і фізичну працю, всякому відомо. У нас же пошановане фізична праця і діяльність у вій ще тілько в початках — і сі початки дають Поляки. А як наша руска молодіж, зглядно їх батьки і матери, дивляться на сю справу, про се мало що відомо.

Перемагає думка, що так під впливом батька-матери, як і від свого власного „розуму”, наша шкільна молодіж занадто скоро вдає паничів і цурав ся фізичною працю. Цілі ферії байдикує, хоч тепер і малий робітник дорогий і трудно його дістати. Ті паничі, хоч би й з під сільської стріхи, мали би собі то за нечесті, якби помогли косити, громадити сіно, жати, або й пасти худобу.

Тут і наш спосіб думання і виховування і наші численні бурси призывають хлопців до того, що они до самого університету все спускають ся на чужу оліку і поміч, на „даремшину”. Заплатяте або й не заплатяте по кілька корон місячно і думають собі разом зі своїми батьками, що решту повинен доложити „нарід” за ту ласку, що они вчать ся... Виходять хлопці, котрі не знають ціні праці і цілий вік свій мають жаль до суспільності, коли не візнають „даремщину”, коли не жи-

ють добре за легку або й за тяжку працю. Таких „паничів”, уже давно бородатих та лихих, у нас чимраз більше в суспільноті. З них рекрутують ся нераз політичні органи, агітатори, інспектори, нераз редактори, а ще постійніше всікі пройдисьвіти, лакомі на „легкий хліб” або й на жебранину. Пійти рови копати такий „патріот” не піде, бо він скінчив кілька класів гімназіяльних, але „натягні” всіх знакомих по черзі, жити галасом при якімсь політичному комітеті, писати пашківі по руски і по польськи на своїх людях, силувати всіх до куповання їх дрантих брошур, заграти по шахрайським картам і т. п., — отсе їх жите! Они не від того, щоб і послами стати та ратувати народ, бо їх претенсії тим більші, чим менше хоче ся їм робити.

Сі помічена можна би доказати цілим рядом живих людей і досвідів, тай ще суспільність сама, о скілько займається бурсами інтернатами, повинна би звернути увагу і на такий бік бурсацької даремщини й опіки. А що до молодежі середніх шкіл взагалі, то замісце щоб она придумувала у вільних годинах про шабенці, бомби, революції і страйки, варто би її по всіх школах і бурсах зайняти фізичною працею, нехай би не байдакувала і навчала ся чогось. На селах же під час ферії треба би рішучо вимагати від учеників, щоби помогали в праці родині або йшли на зарібки, нехай би почули, як то хребет болить від праці за 1 корону і навчили ся шанувати гроши свої і чужі. Відома річ, яка наша молодіж розпліткована; кілька настільки „шкрабі” уже й свої часописи видали і тепер кілько клошту буває в політиці в їх

причини! А причина тому між іншим і та: богато вільного часу і марновання його. Молодіж наша фізично звичайно марна і нездорова, а умово перервала ся то так, як бував зваже перед часом на посусі доврів і з него користи нема.

Було б добре, як би вам хто із сіл написав свої помічена про нашу молодіж під час ферій, яке она вражене робить. Із тих помічень можна би дечого навчити ся, бо із самої фрази, що молодіж то будучість народу, мало потіхі.

Др. Олександр Кулачковський.

ПІСЬМО з Маріїнських Лазень
(з Марієнбада).

I.

Де би наш брат і не опинив ся, все він бодай гадками лине до своїх, до земляків, поділити ся своїми враженнями й помічениями. Так ї зі мною. Хоч і не для самої понадії місцевини, а і з потреби — на жаль — опинив ся я в Маріїнських Лазнях*, званих у нас звичайно з німецької „Маріенбад-ом“, — то все ж бажав би я в отсіх стрічках начеркнути бодай на борзі й по коротці визначніші прикмети цього чудового уздоровиска, що само, числячи всого на всього 6.278 жильців-населенців, стягає до себе в році 32 до 35 тисяч куратійних гостей, а до 100 тисяч пereїзжих відвідувачів (пасантів) в усіх сторін і кінців світу.

Щож подає Маріїнним Лазням, що яко уздоровиско „Marienbad“ ледви 1908. року

Володимир Радзікевич.

Житєва ідилля.

— Я бою ся тих лип. Жахаю ся їх маєстату, хоч люблю їх — говорила. — Гляди, яким царським жестом клонять они віти; темна зелень їх шат має у собі повагу королівського одягу. Знаєш, в привії моєго старенка, якого дідуся я відома не вміла пустувати.

Она ніжним рухом усунула свої руки, які він вкривали поцілунками.

Розсміялася.

— Моя Орися все ще не перестала бути коханим поетичним дівчатком. Отсі липи, які як чув я від тебе, засадив твій прадід, радіти можуть тільки нашим щастям. Гляди, їх віти простягли ся над нами, як благословичні руки твоїх дідів і прадідів.

Хвилину мовчали.

У листю зашестіло. Із кріслатої стаєрезної липи звігна венадійно вивірка, пристанула в алеї і цікаво стала глядіти затрівоженими, переляканими очима на молоду пару.

— А все таки, кілько сліз і горя они бачили!

Сполошена вивірка скрила ся в гущавині.

— Так нехай же побачуть і щасливі хвилини нашої любові! — додав він весело і сильним раменем пригорнув гнучку стату своєї молодої жінки.

Орися переняла ся єго веселим настроєм.

— Слухай, Романку, навчи мене грati на цитрі.

— Хочеш? Добре! Від завтра зачинаємо науку на цитрі.

— А як дістанемо парохію, купиш мені новий фортеця?

— Певно Орисю! І фортеця і грамофон...

— Грамофону не хочу — говорила голосьом розпещеної дитини...

За хвилину понесли ся гордими алеями городу спершу несъмливі, тихі, згодом що раз сильніші звуки мельодійної пісеньки, співаної двома молодими, гармонійними голосами:

„А в тім садочку ніхто не бував,
Тільки молод козачевко коня попасав.“

Сріблом плили звуки по тихих алеях. Крізь дружно сплетене гілля стародавніх дерев всьміхав ся зорями голубими уквітчаними небоскліні.

„Коня попасав..“

Пісня урвала ся. Орися закашляла.

— Тобі зимно? Ходім до комнати.

— Ні, Романку. Мені так добре. Співаймо.

„Тебе нема, вже ніч глуха мою комнату за-

[лягла,

Вже вітер стогне під вікном, мороз ледяним

[б'є крилом..]

Мовчали прадідні липи і слухали вісні. Простягнули над ними свої віти, як благословлячі руки прадідів. В алеї теміло. Над липами уносив ся ароматичний медовий запах.

Нараз розляг ся проймаючий крик, ваче розпучливий плач дитини.

— Що се, Романку? — питала затрівожена до краю, переляканім голосом, в якому дрожали сльози.

Старав ся опанувати перше вражене. Зі брав усі сили і відповів спокійно, недбало.

— Нічо, датино, се сова.

— Чому она кричала, Романку? Чому?..

Осінній задуманий ранок. Дзвонять дзвони у старій церковці. Золотять ся алеї жалібним одягом. Густо-густо ронять золоті сльози стародавні липи.

Нервовим кроком ступає він алеями. Під его ногами шелестить листя сумом розбитих мрій. В душі у него ясні хвилеві огнища надії силкують ся прогнати темну безодню розпукні.

— Для неї нема ратунку, отче. Сухоти в останнім степені розвою — сичуть в єго ушах, як люті осі, слова доктора М.

— „Так але ще є. Тільки швидше не полудне, тільки як найбільше сонця“ — соловідним чаром надії успокоють его душу слова доктора П.

Опирається о зморшавлій пень, о стаєрезного съвідка давніх подїй. З грудий его добувають ся зойком останній надії, стоном безмірою просьби два слова:

„Боже великий!“

— „Романку! Романку!“

Се голос єго Орисї.

На лавчині щедро обсипаній проміннями

осіннього сонця, ген поза золотими алеями сидить она.

Вкрила ся теплим одягом. Під її ногами шелестить листя сумом розбитих мрій.

— Романку! Поглянь, чи в мене сьогодні є горячка.

Подав термометр.

Він глядить і з уданою веселостю говорить:

Славно! Моя Орися нині чимна. Горячка нема.

Она не вірить. Швидким рухом видирає термометр і по хвилині розбиває о камінь.

— Романку! Що мен

празнували столітній ювілей свого існування, таку незвичайну притягаючу силу? Се питане вайде свою розвязку само собою вже в короткій описі самої місцевини, її положення, околиці та в лічебній силі і всесторонній проміні ріжнородних жерел цілющої води Марійних Лазень і тамошніх углекислих і пропричих купелей.

Купелева місцевина М. Л., від року 1866, піднесена до статуса міста, вині "Kurstadt Marienbad" лежить в північно-західній Чехії (в околі окружного суду в Хебі — Eger) 628 метрів над верхньою море в чарівній кітловині, вітвітій із полудневі, а окружений густою горами. Серед пригаданої для ока зелени чудових парків, відновленіх недавно величезним коштом, перерізаних у всіх напрямках прегарними променадами, — гуртується ся живописно величаві вілі, палати й палатки так, що всюди можна подивляти пребогату красу природи і любовати ся її величавості.

Буйний ліс ялиць, смерек і прочих чатиних дерев сягає аж по черги домів і застосмотрює місто в запашний, здоровий воздух, бінивий в обіз.

Та понада чарівної природи Марійних Лазень, навколо міста тіністі, прегарно удержані чатині ліси, чудове розташоване гірдовкою місцевина, на причуду живописна панорама і гармонійно укладені гурти величавих вілі, палат і палаток, уквітчаних цвітами, зеленію лісів і парків — зведали Марійним Лазням почетну назву "жемчуга" съвітових уздоровисик в Чехії. Бож се справді собою пишина перлина.

А навколо міста? Проходні доріжки, вимощені, чисті і втоптані мов ділівка, вуться у всіх напрямках і милями від міста, ведучі лісами і лісками по чарівній, гористій околиці.

Пребогато тут місць ідеальної краси і понада з величавими, чарівними круговидами, особливо в дніску день на півдні. З найбільше улюбленіх проходів і променад лісами у всіляких напрямках назвати годиться: Waldmühle, Maxtal, на височину королеви Каролі, до Jägerhaus-a на Wilhelmsruhe на гору Гамеліку Forstwarte, Rübezahl, Egerländer, Nimrod і пр., а всюди стрітиши гарно уладжену каварню і гостинницю; ті сягають часами вершка вибагів і пишності в будові та і уладжено, як пр.: Rübezahl i Egerländer. З тих по слідніх двох точок і з Forstwarte прегарні круговиди на місто і околицю.

Під гігієнічним оглядом уладжені Марійні Лазні знаменито. Місто посідає цілком

виту каналізацію, величезним коштом водопроводу питної та хосеної води, при будові дім держать ся доцільною системою так, що кождий дім має доволі простора, воздуха і світла. При лічебній силі всіляких тутешніх жерел і купелей — про які дальше розкажу — всі ті прикмети ставлять Марійні Лазні на чільне місце, навіть серед съвітових купелевих місцевин.

Кліма взагалі підальпейска, холода, але лагідна. Від острих вітрів, вихрів М. Л. захоронені своїм корисним положенем. Скількість дождистих днів розмірно невелика в році. Хоч тепер перепадув дощ зчаста і серень робить вражене жовтня на долах, хоча любов ся свіжко зеленію рісті.

Що до лічебних середників, іменно жерел і купелей, то мало котре уздоровиско посідає стілько всіляких знаменитих купелей, і то такої міри, як Марійні Лазні. Се по цілім съвіті звісна лічебна місцевина, куди з'їжджається навіть короновані голови, в послідніх роках постійно рік в рік бл. п. англійський король Едуард. Поруч верхів съспільністі глядають там помочи і ліка в недугах і прочі съспільні круги. Богатий чи убогий, тут усі рівні при керніці "цілющої", кождий чмить зі своєю склянчиною, аби станути в чергі свого "гусака" і посербати крізь трубку тої води, яку велів ему пiti его лікар.

Марійні Лазні посідають слідуючі жере ля, з яких води є уживають до п'яти і на купелі, іменно сильніші: Крестівку (Kreuzbrunnen), Фердинандівку (Ferdinandsbrunnen) і Альфредове жерело (Alfredsquelle), а знова лагідніший: жерело Александриї й лісне (Waldquelle). Вода в перших двох криниць повна глянців і солі, що до якости похожа на воду карловарських термів, тільки студена і тому звуть ті жерела "зимними карловими Варами"; але що до скількості свого змісту солі перевищають они карловарську воду майже вдвіс.

Дальше йдуть зелізисті жере ля: Амброзієва і Каролініна криниця (Ammobius і Karolinenbrunnen). Амброзіївка виказує найбільше змісту зеліза з усіх того роду вод в Австрії та Німеччині.

Відтак землисто-алькальне жерело: Рудольфове (Rudolfsquelle) і Маріїне (Marienquelle), ізвісчайно сильне і бивне вуглівку кислоту. Гро вода служить на природні углекислі купелі.

(Дальше буде).

* Се ческа назва місцевини (Marianské Lazně), яку можемо приняти, примітивши до нашої мови.

В справі письма Президії п. к. Висшого Суду краєвого у Львові до Епископських Ординаріятів.

Президія Висшого п. к. Суду краєвого у Львові розіслала до Епископських Ординаріятів прошене, щоби они вплинули на съвіщеніків і захотили їх до як найревнішого поширення діяльності новітів від Судів в справі закладання громадських рад сирітських як рівно до ревнішого заинтересованіх і справами, бо цілій ряд Судів жалувався постійно будто на мале заинтересованість духовенства тою справою, будто на цілковите легковажені та інституції. Тому що після дотеперішніх дослідів сирітські ради функціонують найлучше в тих громадах, в яких духовенство маючи належите зрозуміння для так важкої цілі, якою є опіка над малолітніми, своїми впливами і працею потрафило зацікавити тими справами не лише сирітські ради але і людність парохії.

Отсє письмі Президії Висшого п. к. Суду кр. у Львові із письма до Епископських Ординаріятів в Галичині.

Прочитавши се письмо спрощено, я задумав ся. Одна гадка другу здоганяє, пересуває ся в умі образ за образом, став перед моїми очима ціла сіра маса обдертих, занудених сиріт, вдів, калік, хромих, сліпих, проражених як на душі, так і на тілі. Заглянув

я в душі і до наших хат курних, зобачив тапчани, брудоту, смітє по коліна, голод і зимно, тут знов лізе на очі розхрістана сирота із повитим немовлятим, там знов обірвані, нечесані наймит-воловоцюга, злодій, убийник мені предвиджує ся.

Аж лячно мені! Отсе ті сироти, гадаю себі! Справді симпатична справа порушена Президією Висшого п. к. Суду кр. у Львові і нам съвіщенікам через Ординаріяти поручена.

Заглянув я в душі в другу сторону і мороз перейшов мене. При організації сирітських рад є чимало хиб. Люди тою справою не інтересуються, бувають в радах негідні людей, замало членів сходяться ся, суди поневірюють духовних, съвіщеніків потягають до одвічальності, коли парохіяльний уряд на ждані суду або при якій іншій нагоді виставить комусь съвідоцтво моральності після свого переконання. Буває, бо як се міс съвіщенік з практики знаємо, що неоден чоловік не видно, щоби був вяній, не чувати, щоби на якісі непотрібні річі робив довги, однак він тратить майно, попадає в конкурс і его ліцітує. Коли би так съвіщенік з оглямом на загальнє добро, добро рідні, моральності громади і т. д. виставив такому чоловікові лихе съвідоцтво моральності, то дійсний марнотратник має право заскаржити парохіяльний уряд, зглядно съвіщеніка до карного суду. І за свое добре серце, за гуманну діяльність і поміч судам, за так не-вінний собі інцидент, съвіщенік може бути покараний арештом від 1—6 місяців або гривною кількасот корон, коли не докаже, що дійсно той або сей є марнотратником. Але то штука є довідніти. Во пр. фактом і на се є съвідки, що той або сей часто ходить до корчми, але щоби запивав ся аж до безгами і був дійсно коли вянім, того ніхто не видів. А п. судия на довід скаже: Ему до корчми вільно ходити. І конець справі. Або має газда 2—3 морги поля, наробив довгу більше як то поле і хата з огорожом варта, а коли прощається 1 морг або 2, або хату чи город, то п. судия скаже: ему вільно продати. Так само не раз відомо в пр. що той або сей веде гуляще життя, в єго хаті містить ся пр. читальня без членів, або кількох пияків, що вічно трактують ся з контрою розвою читальні чи Січи, часто танцюють по ноочах, навіть в пості, виправлюють крики, що люди сусідні не можуть спати, до того молодь волочить ся ноочами і т. д. і т. д. а се в загальні явені. Коли се однак приведе ся яко доказ марнотратності при розправі п. судия прорече: Ему се вільно! І так хоті в дійсності оскаржений о марнотратство є в цілім того слова значінню марнотратником і за місяць або два єго зліцітують, а съвіщенік після гадки суду не довіднить сму марнотратства, буде за се потягнений, як висше сказано, до одвічальності. Бо вільно тратити майно і соблазнити громадян але лихого съвідоцтва сму з парохіяльного уряду не вільно виставити, хотів він виправляє оргії в своїх хатах навіть в після і під час Богослужень. Се суть факти знані нам съвіщенікам, а коли би треба, могу поперти їх документно наглядними доказами.

Отсе як раз вельми болюче, бо пощож суди жадають съвідоцтва моральності, пошо рад сирітських? Знова з другої сторони беруть в курателю людей, котрі ані маєтку не тратять, ані не запивають ся, ані ніяким робом не дають згіршенні в гримаді. Лише на підставі съвідоцтв лихих людей, без огляду на съвідоцтво моральності в парохіяльного уряду не вільно виставити, хотів він виправляє оргії в своїх хатах навіть в після і під час Богослужень. Се суть факти знані нам съвіщенікам, а коли би треба, могу поперти їх документно наглядними доказами.

Отсе як раз вельми болюче, бо пощож суди жадають съвідоцтва моральності, пошо рад сирітських? Знова з другої сторони беруть в курателю людей, котрі ані маєтку не тратять, ані не запивають ся, ані ніяким робом не дають згіршенні в гримаді. Лише на підставі съвідоцтв лихих людей, без огляду на съвідоцтво моральності в парохіяльного уряду не вільно виставити, хотів він виправляє оргії в своїх хатах, то лише тоді має свое значіння, як по перше так ходить усі ся, що аж під лаву ляже, або що аж его ведуть, або везуть домів. Але як що що діяне в курчми по післь або по вісім порцій браги, за котрі платить близко 1 кор., то після них (війтів і взагалі наших селян) не є то пиянство. А що до другого то аж тоді ходиться в після їх гадки марнотратником, коли жили заберуть єму все, навіть хату і тоді діяне від перва они подають в суд супліку, як вже нічого нема на газдівстві. Що до третого, то

тоді доперва є оно каригідним після їх розуміння, як забава навіть в піст так ѹде по-говою, що аж вивесуть одного або зо двох трупів, або як стане ся якийсь скандал пр. по-криється декілька дівчат, як то мало місце в однім селі, де "Січ" почали гуляти. Доперва чорне на білім разить наших людей, але предвиджувати наперед після випадків вже подібних в минувшині наші селяни не уміють. Очевидно, що свої погляди они висказують перед судом, так що напрівду марнотратний чоловік вийде вибліблений, чистий і навіть дуже порядний в очах суду. А що буде небавом, о сім мовчать.

Голос остероги і протесту із сторони уряду парохіяльного неуваждяє ся, ба навіть є каригідний. Запитий вйт, декотрій із съвідків кревний, чи сусід, чи товариш в вічних виправах розпустник, перша ліпша баба язиката має більше голосу в сій справі ніж парохіяльний уряд. А як селяни нераз справу розуміють і яку мають совість широку апри-куплену і глуху, то чайже нам всім се відомо. Зрештою в подібних справах одні другого не хоче топити.

А тимчасом — як читаємо в статистиці — сотки і тисячі сільських господарств рік річно ліцітують за довги звичайно зроблені легкодушно, на річі, о которых не знає ні жінка ні діти. Люди лиши кажуть: задовжився і на тім конець.

Наши селяни в більшій мірі — се діти, которых треба вести, учити, картати і карати. У нас загніздилося роблене довгів. Се наші селяни уміє, але де гроши побрані на довгі пішли і що з ними здіяно, не вміє виявити. А судам се байдуже. Они судять тоді, як вже приходить скрутна хвиля і грозить лікітация. Не тоді братись до рака, як він розріє ся, але тоді ще, як він що йно починає загніджувати ся. Тоді можна ему дати раду.

Крім конечних сирітських рад повинен бути точний виказ кількох хто має довгу і то так, щоби усякий віритель в протягі якогось часу означевого давав судові знати, кількох той або той єму винен, під загрозою карти або утрати претенсії до довжника. Лихови би ся в неодні рази зарадило. А так понахалу наші сердега то сям то там гроша звичайно на вексель, в горі утинає а в долині надточчу, буде гейби у воздухі а опісля розчаровані і страшний упадок. Кошти, лікітация, проценти, адвокати і Бог знає що що, з одної сотки роблять дві або й більше. І отсюою дорогою йдуть наши селянські поля, хати, городи і весь добуток в лихварські руки. Не може нераз і Америка, а тим менше сирітські ради в тій формі, як они є.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Вибух нової війни? Потверджує ся донесення, що Чорногорці заняли Беране. Доохрестні узгірі є ще в руках турецького війска. Та не довго в нім удержані, бо, як телеграфують з Царгороду турецькі війска виконали атак і виперли Чорногорців з Беране, обсаджуючи ціле місто.

"Koeln. Zeitung" займає ся подіями на чорногорській границі і висловлює пересувідчене, що виноватою є Чорногора, котра не відомо з якої причини веде провокуючу політику. Для Туреччини було би виповіджене війни Чорногорі спасенем у внутрішніх трудніх відносинах, великороджави мусить отже остро промовити до Чорногорі, не можуть позволити, щоби через Чорногору розягн

в окруженні війском, котре, наколи сповнить свій обов'язок, зуміє вдергати Альбанців в руках. Як зачувати, Альбанці нам і рятувати освободити бувшого султана Абдуль Гаміда. Іbrahim баша виступав супроти Альбанців вельми строго. Депутації, яка явилася в його комітеті з карабінами, велів оставити комітет і позволив її вернутися аж тоді, коли она пошила оружя за дверми.

Турецькі власти поступають тому відповідно до Альбанців, бо, як зачувати, між північними і південними Альбанців прийшло до острого спору.

Акція гр. Берхольда, що зміряє через вмішані великороджеві в балканські справи злагодити грозачу небезпеку для Туреччини, удалися. Німеччина, Італія, Англія, Росія і Франція поставилися прихильно до цієї акції. Є проте вадів, що съмілій і зручний крок нашого міністра дасть бажані наслідки і відверне грозачу цілії Европі небезпеку.

О Киринаїку. З Медіоляну доносять до „Koeln. Ztg.“, що між Туреччиною і Англією веліється переговори щодо відступлення Киринаїку для Греції. За се запоручила би Англія Туреччині незайманість і відступила би їй кілька воєнних кораблів. А між Італією і Англією мається вести переговори в справі відступлення Киринаїку Італійцям за грошу відшкодоване, виплачене Греції.

Мирові переговори. „Secolo“ доносять, що півурядові переговори між Туреччиною і Італією мають корисний перебіг так, що небавком переговори зачнуться урядово.

Перед домашньою війною в Китаю. І республіка не принесла Китайцям гарразду. Юаньшікай, вибраний предсідником республіки, походить з сім'ї російського губернатора. Без найменшої причини присудив на смерть двох генералів, чим викликав страшне обурене в цілому краю. Кажуть, що готово прийти до домашньої війни. Проти Юаньшіка зроблено до сих 16 скривлень замахів.

Дяки о. парохові Ваврикові дуже старані в більшій числі запрошенні до помочі съвіщеників роблять все, що може бути зроблено, що відповідно до конвенції з раменами „Красного Шкільного Союзу“ та інших просвітніх і економічних організацій, секретар „Рідної Школи“ п. С. Демидчук. По зложенню привіту на конференції від галицьких Українців, поїде п. Демидчук до деяких українських кольоній в північній Америці, щоби пізнані жите нашіх переселенців в новому краю.

Гарний поступ виджу я і в тім, що через о. Ваврика закуплено перший дім християнський від жидів в ринку і отворено в ньому „Спілкову Торговлю“ т. є склеп з харчами, кімнатою сніданку і т. д. Добудовано таможня салю, в якій заходами Ви. синів о. пароха, пана Левицького, панства Паліяничків та інших відображені від вечерніх 15. серпня, в дні відпусту, три одноактівки: „На першій гульні“, „Муж вибирається на баль“ і „Хворість жени“. Була се гарна несподіванка для гостей тимбільше, що пп. Левицький, Ваврик, Пасічник та чи не всі виступаючі пані і міщани відограли свої ролі на причуд добре. В найближчім часі дадуть виставу: „Ой не ходи Грицю та на вечериці“. Справа ся важна, бо тим втягнуту ся в роботу і народний інтерес передовсім міщанські круги. Що до розвою „Спілкової Торговлі“, то початок є добрий, але потреба двох річей: Підприємство зі сторони наших людей а по друге совісного як доси веденя, доброї обслуги а передовсім дешевих товарів, бо саме таких требують підкаменецькі міщани та їх селяни. Додаю, що наша академічна молодь постановила основати також „Сокільську Січ“, як гімнастичне товариство. Всяка робота тішить і зворушує тимущого человека, тому з увагою та кличом, котрий належало бы в цілому нашим народом прияти: „Добре роби, добре буде“ — кличу съвідомим людям — інтелігенції Підкаменя: Щастя Боже! до так гарної роботи. — Ром.

Справа основання українського університету. Міністер Гайнольд — як доносять віденські днівники — відбув вчера довшу конференцію з міністрам Гусареком. Ся конференція відносилася до справи основання українського університету,

Хорвати про Українців. В 227. ч. „Hrvatske“, головного хорватського органу сторонництва права, міститься вступна стаття п. з. „Росіяни та Русини“. Ся стаття має інформаційну задачу для хорватського читача. Обговорена в ній коротко історія України-Русі, як також теперішнє положення Русинів. Також находимо там вичислені всі права, які мають Русини в Галичині, в протиставленні до відносин в Росії. Вкінці кінчиться стаття описанням віроісповідних відносин серед Русинів загалом з вказаним русофільськими схізмізмів змаганнями.

Президія українського парламентарного клубу та Евхаристийний конгрес. З Відня доносять про дуже відрядну прояву, якою є становище українського парламентарного клубу згідно запрошені до участі в недалекому Евхаристийному конгресі в Відні католицьких парламентарних послів. До участі в конгресі запрошено — очевидно через похибку — лише послів римо-католицького віроісповідання, з поміненем послів греко-католицького обряду. Супроти сего голова українського парламентарного клубу др. К. Левицький зареклямував в осередні Евхаристийні комітеті права свого клубу, домагаючись направлення похибки щодо запрошення до участі в конгресі.

В справі повисшого непорозуміння доносять „Korrespondenz Austria“, що містопредсідник парламентарного „Союзу съвіщеників“ (Pristerl. Vereinigung) декан Лянг, заявив, що дотична стилізація запрошення полягає імовірно на похибці, що комітет Евхаристийного конгресу не був достаточно поінформований про віроісповідну принадливість поодиноких парламентарних послів. Як ісповідники греко-католицького обряду, так вірмено-католицького, Церкви остаються в уяві з Римом і в наслідок сего съвіщують Евхаристийне съвіято однаково з ісповідниками римо-католицької Церкви. Супроти сего уточнено українського посла о. Фоліса, що подбав о живу участі українських послів в Евхаристийних торжествах, що й о. Фоліс приїх.

Дар цісаря для Св. Отця. До „Press Telegraph“ доносять з Риму, що цісар Франц Йосиф I. жертвує Св. Отцю цінний дарунок, іменно дуже дорогоцінну біблію.

XII. Головна Конвенція „Руско-народного Союзу“ в Зединеніх Державах північної Америки відбудеться дні 9. вересня в Нью-Йорку. Щоби піддержати духову звязь між нашими

переселенцями та рідним краєм, вийшов на сю конвенцію з раменами „Красного Шкільного Союзу“ та інших просвітніх і економічних організацій, секретар „Рідної Школи“ п. С. Демидчук. По зложенню привіту на конференції від галицьких Українців, поїде п. Демидчук до деяких українських кольоній в північній Америці, щоби пізнані жите нашіх переселенців в новому краю.

Недуга еп. Бандурского. Латичський епископ о. Бандурский лежить від 3 неділі хори. Епископ терпить на болі в лівій нозі, відкликає запаленім жил. Також має стало го рячку. Стан здоровля еп. Бандурского вже від самого початку тяжкий, тим більше, що прилучилося ще запалене коло серця. Недавно має запалене долішної лівої часті легких, а оноді рано стверджено запалене правої часті. Недужого лічить проф. др. Ренцкій.

Причинок до пізняни причини повстання православя в Галичині. З кругів добре відомих в русофільські справи в Галичині пишуть нам: Галицьке православне набрало розмаху аж з того часу, коли в поміч съвітським пропагандистам православя прийшли русофільські отцове. На доказ, що русофільські духовники симпатизують, а навіть агітують за православ'я, нехай послужить слідчука подія, про яку між русофільськими менерами головно говорить ся. Коли весною сего року розвізано духовну семінарію, вібралися питомці русофіли разом з съвітськими одномищенниками на нараду в цілі протесту проти „політики уніатських“ (sic!) владик. І тоді, на сїй нараді впав з уст одного з бесідників питомців призив: „Долой съєзуїтську унії впередъ за русское православие!“ Окликам одобрення не було кінця. Серед великого одушевлення і однодушності (!) рішено розвести агітацію за православ'я, в надії, як висловився один з бесідників, съвітський студент, що за 10 літ стане у Львові вже „руська, православна семінарія“. — Вічевики розібралися по селах, особливе по віщасній Лемківщині і нині бачимо овочі їх праці: православ'я в 4, чи 5 лемківських селах. — Г. М.

Конфіската цареславних брошур. В селі Токах, збаражского повіту, як доносять „Прикарпатська Русь“, перевів повітовий комісар разом з секретарем староства трусенцио у селі московілів Стефана Воляніка і Івана Гассая. Трусенцио відбула ся на поручене поліції в Південно-Українських, яка замітила на гравні много підоцрілих посилок з Росії на адресу тих селян. Трусенцио дала обильний матеріал; сконфісковано великий склад деморалізуючих книжок і брошур.

Плановане погромів на Лемківщині. До „Діла“ пишуть з Лемківщини, що адвокатський кандидат, русофіл Л. Качмарик зрадив ся 11. серпня с. р. перед коршмарем Глясбандом в Ропиці рускій, до котрого заїхав із своїм приятелем Ростецким, кандидатом адвокатським в Горлиць на пиятику, що незаважаючи бором будуть Українців і жидів вбити і топити в горищах потоках. Такі погрози, хоч самі собою наївні але під сю хвилю характеристичні для Лемківщини.

Нові записи. До найвідрядніших проявів серед нашої суспільності належить жертвовлюючість. Сотки тисяч, які річно складає наша суспільність на „Рідину школу“, „Українське Педагогічне товариство“ — съвідчить про се найкрасше. Тепер треба занотувати нові, характеристичні акти жертвовлюючості. До 38 фондаций, що остаються під зарядом тов. „Просвіти“ прибуває в останній час ще 3 так, що товариство се числити тепер 41 фондаций.

Перший фундатор Прокіп Дрикін діє в ділі у богої школі молода і 3.000 К. Сам був небогатий (7 моргів землі), але побожний, що надійшов від професора. Був приміром селянина-Українця і тішився великою повагою в околиці. Покійний Прокіп їздив з Екс. Митрополитом до Єрусалима і все з побожністю про се згадував.

Другий тестатор, робітник в дрогоцінних фабриках Микола Пенюта. Завіщанем з дня 4. лютого 1911 установив він своєм універсалним спадкоємцем тов. „Просвіти“ у Львові, записуючи все недвижиме і движиме майно в тим, що майно в Личківцах, город в будинками і будівельною площею призначує для читальні „Просвіти“ в Личківцах, пів морга поля в Личківцах за

кладовищем записує читальні „Просвіти“ в Трибухівцях коло Личківца, пів морга там же на прив. українську гімназію в Копичинцях, а пів морга для чит. „Просвіти“ в Східниці. Для читальні „Просвіти“ в Личківцах призначив фундатор на будову дому також готівку в квоті 600 кор., зложену на щадничих книжочках і удалях в „Дністру“ і „Сокільським Базаром“ у Львові. Товар. „Просвіти“ має право зaintabulovati на себе усі читальні дому, побудовані з легатів фундатора. Вдячний сему патріотів головний Відділ „Просвіти“ рішив поставити памятник на єго гробі.

Вкінці третьї фундатор бл. п. А. д. р. Скородинський, бувши загально люблений начальник канцелярії „Просвіти“. Із своєї малої пенсії (40—140 К) зложив покійник 1,011 К 39 сот. і передав їх в ааряд тов. „Просвіти“, на се, щоби з відсотків сеї суми видавати кожного року одну книжочку єго імені.

Доля службової прагматики. Як звісно, з кінцем марця с. р. вибрали палата вельмож окрему комісію, яка мала перевести вступні наради над законом про уряднічну службову прагматику; предсідником сїї комісії вибрано бар. Чедіка. Дня 26. червня вибрали комісія окремий підкомітет в цілі прискорення нарад. Сей підкомітет буде скликаний в початку вересня. Після інформації „N. fr. Presse“, в підкомітет повстають три напрямі, зовсім невідповідаючі поділові палати на три групи. Одна група, не зважаючи зовсім на ухвалу палати послів ще розширені. З тим переконанням не годить ся друга група, уважаючи, що занеханс прагматики було би замахом на конституцію. Домагається сїї однак нових основних змін і рада би она вернута в перевірах над прагматикою до первісного правительственного тексту. Вкінці третя група з сїї гадки, що треба перевести у всіх урядничих категоріях одностайність плати. Мусіла бути злука меж прагматикою а унормованою плати. При новім законі про плату не належало би обмежити ся лише на низших урядничих категоріях, але обніти реформою всі ранги і класи, бо окреме оплачуване висших урядників, запобігло би їх утечі до приватних урядів. Гадка одностайності плати потягла би за собою величезні кошти, а винахід способу їх покриття становив би перше услів'я унормованої плати. Палата послів мусіла би винайти нові жерела доходів, бо тих видатків не можна було покрити з теперішніх доходів.

Управителем приватної укр. реальної школи в Вашківцях (на Буковині) мав бути професор учительської семінарії в Чернівцях Яків Голота, однак сими днями надійшла вість, що міністерство просвіти відмовило проф. Голоті відпустки.

Огні. Доносять нам: В Острові, бобрецького повіту, згоріло оновді 6 господарств. З димом пішло богато паші, звезеної звії, господарських знарядів та домашніх обстановок, бо пожежа счинила ся по полуці, коли всі люди були в полі на живах. Шкода виносить до 20.000 К, але лише в малі часті була обезпеченна. — В Коростові коло Сколько-вого згоріла двірська коршма. Шкода була обезпеченна, та мабуть властитель бар. Гредль не буде будувати нової коршми, бо в Коростові зовсім нема шинку, а коршма сидів в селі на съвіжім воздуслі. Завдяки заходам заінвестувача парохії о. Кміцкевича і съвідомих громадян Українців рада громадська ухвалила, що в Коростові зовсім не потрібно шинку, а скільське старство погодило ся з фактом, що Коростівці обійтуться без горячих напітків.

Галицькі переселенці до Америки в 1912. р. Через граничне місто Осьвенцім переїхало в 1912. р. з східної Галичини до Америки 1231 переселенців, а з західної 3078, разом 4.309. Що до поодиноких повітів східної Галичини представляю

